

FILOZOF, PEDAGOG, SOCJOLOG

PROF. ZW. DR HAB. EDWARD HAJDUK

Urodził się 27 listopada 1932 r. we wsi Gnieździska, na Kielecczyźnie. Uczeń znakomych polskich profesorów: Władysława Tatarkiewicza, Leszka Kołakowskiego, Tadeusza Kotarbińskiego oraz Marii i Stanisława Ossowskich. Studiował *filozofię* i *socjologię* na Wydziale Filozofii

Uniwersytetu Warszawskiego. Pracę z zakresu filozoficznej koncepcji człowieka obronił w 1959 r.

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie *pedagogiki* uzyskał w 1976 r. na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Tematem rozprawy był proces uspołecznienia kandydatów do zawodu nauczycielskiego.

Rada Wydziału Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego nadała Mu w 1982 r. stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie socjologii wychowania. Podstawą przewodu był dorobek naukowy oraz monografia *Przemiany społecznej osobowości studentów*.

Tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych uzyskał w 1997 r., w kadencji Prezydenta Rzeczypospolitej Aleksandra Kwaśniewskiego.

Pod kierunkiem Profesora Edwarda Hajduka promocje doktorskie uzyskało osiem osób, z których trzej: Bogdan Idzikowski, Ewa Narkiewicz-Niedbalec i Maria Zielińska jest dziś doktorami habilitowanymi i pracuje na Uniwersytecie Zielonogórskim.

Profesor E. Hajduk jest autorem przeszło stu czterdziestu artykułów naukowych, trzynastu monografii, w tym trzech we współautorstwie z żoną Barbarą - doktorem psychologii, kilkunastu prac pod redakcją lub współredakcją. W latach 1992-1996, 2000-2003 był kierownikiem zespołu prowadzącego badania młodzieży polskiej i niemieckiej we współpracy z profesorem Hansem Merkensem z Freie Universität w Berlinie.

Był współzałożycielem i wieloletnim kierownikiem Instytutu Pedagogiki Społecznej, Zakładu Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej, Zakładu Metodologii Badań Społecznych. Za Jego kadencji dziekańskiej powołany został Instytut Socjologii WSP im. T. Kotarbińskiego. Profesor współtworzył teoretyczne i merytoryczne podstawy planów i programów kształcenia studentów na specjalnościach: *pedagogika*

kulturalno-oświatowa (obecnie *pedagogika*, specjalność *animacja kultury*), *pedagogika w zakresie pracy socjalnej* (obecnie *praca socjalna*) oraz na kierunku *socjologia*. W trakcie Jego kadencji na stanowisku dziekana Wydziału Pedagogicznego WSP, wydział ten uzyskał prawo nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki (1994).

Z inicjatywy Profesora Edwarda Hajduka Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze w 1989 roku przyjęła imię Tadeusza Kotarbińskiego.

Profesor Edward Hajduk od ponad 40 lat jest związany z zielonogórskim środowiskiem naukowym:

1971-1974 - wykładowca Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Zielonej Górze

1974-1982 - starszy wykładowca Wyższej Szkoły Pedagogicznej

1983-1990 - docent Wyższej Szkoły Pedagogicznej

1991-2000 - profesor Wyższej Szkoły Pedagogicznej

2001- profesor Uniwersytetu Zielonogórskiego

Pełnione funkcje:

1983-1987 - kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej

1984-1987, 1987-1990 - w kadencji rektorskiej prof. Kazimierza Bartkiewicza prorektor ds. Nauczania i Wychowania,

1991-1993 - kierownik Zakładu Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej,

1999-2002 - dyrektor Instytutu Pedagogiki Społecznej

1993-1999 - dziekan Wydziału Pedagogicznego

Członek:

Lubuskiego Towarzystwa Naukowego

Rady Redakcyjnej „Rocznika Lubuskiego”

Polskiego Towarzystwa Socjologicznego

Towarzystwa Naukowego Prakseologii

Nagrodzony między innymi:

Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski

Złotym Krzyżem Zasługi

Srebrnym Krzyżem im. Janka Krasickiego

Honorową Odznaką „Zasłużony dla Ziemi Lubuskiej”

Medalem Komisji Edukacji Narodowej

oraz Nagrodami Rektora WSP

Monografie

Przystosowanie studentów do warunków studiowania, Zielona Góra, WSP, 1980

Przemiany społecznej osobowości studentów, Zielona Góra, WSP, 1982

Hipoteza w badaniach pedagogicznych: poradnik dla studentów, Zielona Góra, 1988 i kolejne wznowienia

Struktura społeczna a socjalizacja: zarys punktu widzenia, Zielona Góra: WSP, 1990

Wzory przebiegu życia, Zielona Góra, LTN, 1996, 1997

Kulturowe wyznaczniki biegu życia, Warszawa 2001

Pomoc i opieka - różne postacie, współautorstwo Barbara Hajduk, Kraków, Impuls, 2001

Człowiek dobry, Kraków, Impuls, 2005

Hipoteza w badaniach społecznych, Zielona Góra, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, 2006

O rodzajach pomocy, współautorstwo Barbara Hajduk, Kraków, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2006

O pomocy skutecznej i nieskutecznej, współautorstwo Barbara Hajduk, Zielona Góra, Uniwersytet Zielonogórski, 2008

Układy społeczne - przestrzenie procesu socjalizacji, Żary, Łużycka Wyższa Szkoła Humanistyczna im. J.B. Softy, 2008
 Studenckie prace promocyjne w naukach społecznych, Poznań, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, 2009

Prace redagowane i współredagowane

Aktywność kulturalna studentów, pod red. Edwarda Hajduka, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze, 1984

Praktyki pedagogiczne w kształceniu studentów pedagogiki kulturalno-oświatowej, pod red. Edwarda Hajduka i Bogdana Idzikowskiego, Zielona Góra, WSP, 1986

Problemy badania i rozwijania aktywności kulturalnej studentów, pod red. Edwarda Hajduka, Wojciecha Sroczyńskiego, Zielona Góra, WSP, 1986

Zielona Góra jako ośrodek kultury, pod red. Edwarda Hajduka, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze, 1987

Humanizm, prakseologia, pedagogika: materiały konferencji zorganizowanej dla upamiętnienia 100 rocznicy urodzin Tadeusza Kotarbińskiego, pod red. Kazimierza Doktora i Edwarda Hajduka, Polska Akademia Nauk. Instytut Filozofii i Socjologii. Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1989

Kandydaci, studenci, absolwenci: analiza socjologiczna, praca zbiorowa pod red.: Edwarda Hajduka i Ewy Narkiewicz-Niezbalec, Zielona Góra, WSP, 1991

Metoda panelu: różne aplikacje, red. nauk. Edward Hajduk, Zielona Góra, WSP, 1993

Beständigkeit und Wandel der sozialen Lage polnischer und deutscher Jugendlichen, Hrsg. Edward Hajduk, Ewa Narkiewicz-Niezbalec, Zielona Góra, WSP, 1997

Änderung der Lebensorientierungen der Jugend und ihre Bedingungen, red. nauk. Edward Hajduk, Zielona Góra, WSP, 1999.

Die Jugend von heute : Aussichten und Bedrohungen, hrsg. von Edward Hajduk, Bogdan Idzikowski, Zielona Góra, WSP, 2000

Proceedings of the Polish-German Symposium on Science Research Education, ed. by Edward Hajduk, Tatiana Rongińska, Zielona Góra, Technical University, 2000

Człowiek i społeczeństwo w perspektywie zmiany społecznej, red. nauk. Ewa Narkiewicz-Niezbalec, Edward Hajduk, Bogdan Idzikowski, Zielona Góra, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, 2003

Längsschnittuntersuchungen in den Sozialwissenschaften, Hrsg. von Edward Hajduk, Hans Merckens, Zielona Góra, Berlin, 2003

Społeczne uczestnictwo młodzieży średniego miasta, red. nauk. Edward Hajduk, Paweł Karpińczyk, Warszawa, „Żak”, 2005

Z okazji osiemdziesiątych urodzin Profesora Edwarda Hajduka Jego współpracownicy przygotowali seminarium metodologiczne pt.: *Badania społeczne dawniej i dziś*, które odbędzie się 15 listopada 2012 r. na Wydziale Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu. Podczas spotkania zostanie przedstawiona, wydana specjalnie na Jubileusz, książka autorstwa Elżbiety Kołodziejkiej pt.: *Przy herbacie. Rozmowy z Edwardem Hajdukiem*. Jest to zapis rozmów z Profesorem i o Profesorze, w których tle można odnaleźć skrawki historii i współczesności zielonogórskich Uczelni: Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego i Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Organizatorzy seminarium, pracownicy Zakładu Metodologii Badań Społecznych, serdecznie zapraszają do udziału w spotkaniu.

Wybrane fragmenty z książki *Przy herbacie. Rozmowy z Edwardem Hajdukiem*, autorstwa Elżbiety Kołodziejkiej, wydanej przez Oficynę Wydawniczą Uniwersytetu Zielonogórskiego. Omówienie książki znajduje się w dziale Nowości wydawnicze na końcu numeru.

MISTRZ I UCZEŃ - ROZMOWA O RELACJACH W EDUKACJI

[...]

EDWARD HAJDUK: Akurat trafiłem na te studia w Warszawie, kiedy przywrócono prawo nauczania nauczycielom akademickim, którzy wcześniej byli pozbawieni tego prawa. [...] Na tym wydziale, mogę powiedzieć, nie mając porównania jak było na innych wydziałach, akurat właśnie nauczycielami akademickimi byli chyba najwybitniejsi ówczesni intelektualiści w Polsce. Wykłady Tatarkiewicza były, wedle mnie, przykładem koncertu słownego. Mówił pięknie, on nie miał nic przed sobą, żadnej kartki i mówił. Jak trzeba było półtorej godziny, to mówił półtorej godziny. Język, fakty, struktura wypowiedzi, słownictwo - to jest moja dzisiejsza ocena - były mistrzowskie. Olbrzymie gromady ludzi przychodziły na jego wykłady, nawet ci, którzy w ogóle nie musieli z nich się rozliczać. To pokazywało, jaką się cieszył popularnością. Trudno powiedzieć, czy był autorytetem, bo to jest kwestia tego co byśmy definiowali jako autorytet, ale popularnością jego wykłady cieszyły się ponad miarę. Inny nauczyciel akademicki przyciągał nie tylko studentów. Na zajęcia profesora Kotarbińskiego z logiki uczęszczali nawet i zajmowali pierwszy rząd niektórzy pracownicy naukowcy z innych wydziałów. Też piękny język, bardzo klarowne wykłady. Mówienie w taki sposób, żeby słuchacz nie zgubił się, żeby nie „wypadł z orbity”. Dbał bardzo profesor o to, no i odznaczał się taką „nadmierną życzliwością” w stosunku do studentów. Dokładnie tak bym to określił „nadmierną życzliwością”

ELŻBIETA KOŁODZIEJSKA: A co to znaczy?

Jak przyjmował na egzamin, co dzisiaj wydaje się i mnie nieprawdopodobne, to podchodził do drzwi, prosił delikwenta, najpierw student siadał przy biurku, dopiero potem Profesor siadał. I zaczynał się egzamin. I nawet jak student nie zdał, to był przez Profesora odprowadzany do drzwi. Nieprawdopodobne dzisiaj zachowania, nieprawdopodobne. W tym sensie mówię o nadmiernej życzliwości. I nie rozpoczynał egzaminu od pytania: A co Pan przeczytał? Tylko: Skąd Pan do nas przywędrował? - pytał. Stał i stał - odpowiadał student. Acha - powiada profesor - ale Pan użył spójnika „i”, to proszę mi powiedzieć, kiedy zdanie ze spójnikiem „i” jest prawdziwe, a kiedy jest fałszywe. I to był egzamin. I ten egzamin ustny czasami trwał dwadzieścia minut z jedną osobą. Jak tak dzisiaj zastanawiam się, to myślę o tym, jak można mieć tyle czasu dla studentów? Wprawdzie na wydziale, na pięcioletnich studiach było nas mniej niż stu dwudziestu studentów. To były zupełnie inne warunki. A już jak byliśmy na czwartym czy piątym roku, to profesorowie nas znali z imienia. I przypominam sobie, że zarówno profesor Ossowski jak i profesor Kotarbiński, kiedy szli korytarzem, a myśmy stali, to oni mówili „dzień dobry” - coś nieprawdopodobnego. Jak szli, zanim zdążyliśmy się zorientować, że to my powinniśmy się ukłonić, oni już mówili „dzień dobry”. Zupełnie inne były to relacje.